

Viorica Răduță

A CAPPELLA

(fragment)

XVII. Cel mai bine e când sunt în locuri cunoscute. Altfel mă rătăcesc, totdeauna. Fiindcă întoarcerea este și una de coșmar, momentul când devii conștient și nu mai știi unde ești.

Coșmar e și când visul se repetă, cu mici schimbări. Mai ales că alege el timpul în care vine.

În Valea Sălciei cel mai des am avut unul cu șerpilor din Ceair, lotul de peste râu, unde petreceam vara mai mult de jumătate din zi. Acolo este și azi un lac plin de crăpături și de papură, care se leagănă de frica lor. Pavel nu vrea să simtă la fel, el e cu gândul la scăldat. Sub salcie, peste drum de taurii lui Nicolae, mă uit la Platonarul mort. E răcoare.

Poate din cauza sălciei visez colcăiala de șerpi, care își întind gâturile dintre măciuliile de papură și mă apucă de glezne. Alerg și acum, în vis, numai că răceala intrată în călcâi se duce în sus și asta mă zăpăcește. Se leagănă un cap deasupra noastră și Pavel nu vrea să-l vadă.

De la un timp veneau mereu șerpi, se învățaseră. Dacă fug la pădure, alunii se uită la mine. Mă vindecă, îi spun lui Pavel, dar el nu mai este în vis, Mai du-te dracului! îi spun iar.

Și e timp destul.

În Bagdad șerpilor au venit peste podul de fier, au intrat pe Fundătura Cernei, în curtea comună Ionescu, și s-au vărsat peste caldarâm. Mama a pus o pătură mai groasă pe mine să nu răcesc, Te sucești mereu!

Curtea a rămas cu băieții Ionescu și mama lor pe scări. Scările au putrezit mai repede. Dar alunii mamei Calliopa au mers cu noi pe Elena Cuza. Mama avea grijă de ei. Capetele lor s-au lungit și acolo. Numai că noi trecem pe strada plină de castani spre parc odată cu păunii. Nuți nu-i poate visa așa că o fac eu, în spital. Îi visez de parcă ar crește în altă parte. Nuți se duce după ei, mamă. Nu poți să dormi și tu liniștit? spune mama din camera ei.

În spital e rău noaptea. Vezi șerpilor, la fel de întăriți ca în Valea Sălciei, pe culoar. Nu vreau să-i spun mamei ce se întâmplă. Noptile ascult păunii și ei o știu. Când simți răcoarea trebuie că e trupul unui băiat Ionescu. L-am visat pe cel mic într-o după-amiază, Cică nu pleacă el din părinți. De unde o fi scos-o! Băieții au plecat, pur și simplu, din oraș, dincolo de câmpie, dar dimineața s-au întors cu doi păuni, foarte supărați că au penele smulse. Eu le auzisem glasul. Și azi îl aud, dar e moartea care umblă pe Fundătura Ionescu. Așa mi-a spus Nuți care a venit să mă vadă la pat, cu două mere în buzunar.

Cineva acoperă liniile de cale ferată. Sunt ascunse în

grădina spitalului. Îl recunosc pe M. Topor cum fuge pe ele. Ce se întâmplă?

Liniile se duc fără tren. Marin Topor se întoarce, dar nu are față. E Ceaușu, spun. Dormi, strigă mama din camera ei, Dormi odată!

Visul mă ține în el.

XVIII. M-am trezit în alt vis. Nu mai eram în clasa a VII-a. Începuse și filmul. Rula ceva mai regulat decât la cinematograful improvizat într-o magazie de la Confecții. Era, acum, în centru.

Stafia lui Porumb zice, nu știu dacă în film: Au vrut ei să mă omoare da' tot eu le-am mâncat coliva. Preotul se uită la proasta satului: Are o filozofie a ei! spune. Eu am mai stat de vorbă cu ea, zice. Bine, da' ăsta e vis!? Ce căuta nevasta lui Porumb? Ei, omul o ținuse nemâncată, îți dai seama!? spune mama. Împreună cu maică-sa. Că le e rușine cu ea! Când am visat-o și pe femeia lui Ștefan, unchiul nostru, Asta ce-a mai zis? zice mama, da' parcă ar glumi. A zis că are să alunece și cimitirul. Mama se încruntă. Așa, mă face să nu mai vorbesc.

Acum pot să citesc *Bătrânul și marea*. Pescarul e numai cu gândurile lui, mamă. Ce carte e asta!? O carte! Și mă duc în camera mică să pun coperte de istorie la ea ca să nu-mi mai spună mereu că nu învăț la materii de școală. Hă, hă! Eu citesc și în somn. Știe numai tata. Dar el nu mai vine de ceva timp.

Noaptea e timp și e liniște, citești mai repede, nu ai de învățat la anatomie. Iar sunt în clasa a VII-a. La secția bibliotecii de copii e unul, Ghilgameș, m-au pus să-l duc înapoi la raft. Îl găsesc, pe urmă, la biblioteca mare, pentru adulți. Dumnezeu ăsta are un prieten mort. Ca și tata, dar el nu vrea să povestească. De când a murit nu mai povestește. Te visez o săptămână la rând, și degeaba? îl întreb. El mă trimite la librăria lui Matei, mama, după cumpărături. Cum nu mai sunt câni!? zice mama, da' ieri erau!? Mi-a venit să râd, apăruse filmul și ea nu știa. Atâta că nu este de ajuns să-l vezi o singură dată. Trebuia să-l vezi de mai multe ori. Până la urmă, cel mai bine era în somn. Abia așteptam să-l mai văd acolo. Pânza de pe ecran arată cât dealurile din Valea Sălciei. Ce vorbești!? Vorbesc și io. Mama nu m-ar crede nici moartă. Vine peste mine mărul domnesc, și fântâna cu apă sălcie, și morile, și vasul de pământ din biserică! Hai, spune mama.

Nu-i mulțumită, nu învăț la fel de bine ca frații mei, Petre și Pavel. Mănâncă! așa îmi spune. Mere ne trimitea în fiecare toamnă o soră de-a ei. Nu întreba cum învățăm. Uram visul cu mărul din care mușcam la fiecare 15 septembrie. Mama se uită la mine și numai

mărul e vinovat.

Așa, cu filmul de vineri după-amiază făceai ce voiai. De la cinematograful din centru visele nu au mai fost doar vise. Și nici filmul. Vinerea era în fiecare zi alta. În somn nu ai o singură tate pe care s-o ascunzi. Filmele au fost ca vii până am plecat din Bagdad și movul a intrat cu moartea tatălui meu în tot ce îmbrăcam. Dar n-o să-ți spun cum se întârea, de fiecare dată.

Când văd, odată, că visele astea sunt rare, fântâna trecută în curtea bunicii sunt bătrână. Până atunci nu. Nu și în visul cu tata la poartă. Atât că nu mai poate să-și aprindă țigara.

Sunt pământ, zice mama. Morții noștri!

Visul nu poate să facă mai mult?

XIX. Deși nu l-am văzut niciodată, visez locul din care izvorăște Călnăul. Din cauza Aurei Beșliu din Bisoca, cea mai mare dintre surori. E vorba de grădina lor, a Beșliilor. Nu aveai cum să nu vezi dacă povestea ea.

Se uită cumva până acolo, departe. Mă uit și eu, odată cu ea.

Voia să-și ia de lucru în Bagdad, la Confecții. Îi plăcea să coasă, de parcă ar fi fost a noastră. A stat multe luni cu degetele în gherghef pentru că la fabrică nu se făceau angajări. Aura nu mai știa să plece. Mama îl muștra pe tata că nu-i în stare să o ajute, măcar la sala lui de croit. Când ne spunea despre Călnăul din grădină, se vedeau muntii din Valea Sălciei până la Furu. Nu ne mai era așa dor de fântână și de pădure. Uite cum ajunge de mare Călnăul! spunea Aura. Și ne uitam, se vedea.

Mama are cea mai lungă privire dintre noi. Cu privirea asta aproape că te omoară. Fata Beșliu începuse să ridice capul din gherghef și să ofteze. A plecat în Buzău, unde găsisese, până la urmă, de lucru. Am visat-o cum se întoarce să mai vedem Călnăul împreună cu ea. Doar că nu mai este fata din cele două luni de stat la gherghef. Măinile i s-au uscat.

Deși Călnăul se arată noaptea, întors la grădina lui, tata nu-l mai cunoaște. E mort, spune. E un mort!

XX. Văd casa Beșliilor cu lemnul pe dinafară și pe dinăuntru. Atârnată pe două pietre mari, se împuținează așa cum face mama Beșliu. După bărbatul ei bețiv, a rămas singură și trebuie să țină casa. Îmi face semne să urc.

Până acolo merg mai întâi pe drumul spre Hârja, unde este locul cu mama, dar ea e altă femeie. Seamănă, din cauza celor 7 ani petrecuți la socri după moartea soțului ei în război, chiar cu mama asta. De fapt, așa începe visul, cu femeia care este înainte de noi. Atât de frumoasă, cum stă pe dealul Hârjei și se uită în vale! Râsul începe cu ea. E ca al fetelor Beșliu, e nou. Dar nu ține până în Bagdad.

Cred că din cauza dealurilor nu mă pot despărți de mirosul Aurei. Mama Beșliu mă duce să beau direct din izvor, în grădină. Iau apa în pumn și mă răcoresc. E și Pavel acolo, îmi arată liniile din palmă. O să aibă sălcie Platonarului pe cine îngropa, spune. Taci din gură!

Nu apuc să mă întorc, mai jos de Hârja Călnăul crește

asa de mare că ia dealul cu casă cu tot. Trece podul din Valea Sălciei, pe la casa Învățătoarei, dincolo de tauri. Învățătoarea se uită la ploaie, dar așa este ea, spune că apa nu e mare. În grădina cu merii gutui o văd cum caută după tatăl ei, soldatul. Pumnul meu e de copil.

Aura Beșliu îl ia să-l coasă la gherghef. Asta numai pentru un timp.

XXI. Pavel e lemn tăcut. Așa mi se pare mie că spune mama. Mai ales că el are și vârsta tatălui nostru. Tace și tace până când Nici măcar nu ești mort! spun. Al naibii!

Tata urcă pe scară. Strigătul îi cade în picior și e jos. Lat, zice mama. De data asta nu scapă! A venit el din război, mamă. A venit alb, zice.

Mă uit cu Pavel cum i se desface coapsa. E greu!? îl întreb, Nu, spune acum tata. Și visez cum îi termin eu strigătul de pe scară. Dar o aud pe mama că vorbesc iar în somn ca proasta satului.

Ce bine! Pavel merge un timp pe zăpadă să se vindece. Apoi face ce face prin curte și tata îl privește. Nu vrea să vadă cum fratele ăsta le ia pe toate cu el. Tata zice că nu se pricepe la nimic, dar el a murit și se uită cu alți ochi la noi. Nu-i vine bine moartea, se uită la casă și rugăciunea mamei nu mai ajunge. Și nu vreau ca fratele meu să ajungă sfânt. Asta ar mai lipsi, să nu am amintiri. E ca și cum l-ai omorî pe tata încă odată, îi spun. Și nu mai poți tu spune prostii! zice.

Tata e în fotografia pusă în colțul tabloului, spre mama, și nu vrea să se miște din ea. Când dau să-l strig, glasul nu-mi iese. Îmi iese unul gros, de păun. Și țiganii se reped, poartă pălării cu pene colorate, și se reped. Păunii au dispărut.

Terasa cu 9 plopî intră în oraș. Pe podul mare din fier se aude muzică. Atunci, mâinile tatălui din fotografii nu mai sunt. El mă acoperă.

De ce nu reparați scara? întrebă, și cade din nou. Nu știu cum s-o strig pe mama până mă scol mâine dimineață.

XXII. Mă uit la casă pe dinafară. Înăuntru e bărbatul care-mi urcă în trup și-mi taie sânii și-mi taie respirația. Poate din cauza frigului. Dau de nisip. Și nisipul nu-mi place. Dau de un hău, mă întorc, mâinile bărbatului nu se opresc. Mă omoară. Mamă! strig.

Ea se apropiase de fereastră, fără un gând anume. Se uită cum stau întinsă pe patul tare. Vorbești și în somnul de după-amiază!!!

Aud ceasul din perete, bărbatul cade în trupul de dedesubt, fără vlagă. Îl dau la o parte. Urcă din nou în mine, trebuie că e corpul meu. Cred că spune ceva. Apoi, îmi îndepărtează sânii. Ce faci? întreb și îl privesc în ochi, Iar dau de nisip!? spune.

Mușc din carne, bărbatul începe să sape. Cu pământ galben în pumn, Te vindecă! spune. Dacă-i intră poftele? Intră în pulpe și mă vede mama? Omul se scutură dincolo, pe iarbă. Apoi alunecă în două oglinzi, Pizda mă-sii, aud. E mai rău decât dacă ar fi înăuntru.

Mă reped în oglindă. Din spate vin cei 9 plopî de la terasa Bagdadului. Bărbatul moare în mărul cu stuf,

aproape de râu, cu scula mâncată de broaște și fetele rîd de pe margini. Terasa e spălată de curînd. Lucește. Fetele Apostol fug de aici la poligon și iubii lor ajung iar la ciorapii trași peste genunchi. Acum, și plopii intră în ele deși sunt moarte. La marginea orașului e liniște până le găsesc trupurile.

Plîng când mă trezesc.

XXIII. Când am visat-o stafie, sfînta satului plecase în pelerinaj. Fiul ei ajunsese preot în Bagdad, și încă unul bun. Oficiază la biserica dinspre dig și porumbul crește în fiecare an pe lotul din fața capelei.

Când dorm, aud muzica și în serile fără slujbă. Preotul Andrei are un dar al lui. Puțini știu, nici eu n-aș fi văzut dacă nu visam, că asta-i vine de la mamă. Dumneaei și-a alungat soțul să nu-i mai aducă dracii în casa din deal. Și i-a spus nu când pădurarul a încercat s-o ducă înapoi, la-ți altă femeie dacă-ți trebuie, omule. S-a uitat peste umăr cum ai vedea pe cineva în gând.

Stafia a venit la mine că asta a fost. Eu nu-l vedeam cu ochi buni pe bărbatul ei în dimie verde când ne deschidea poarta. Abia așteptam să plece ca să nu mai stea mirosul lui pe scaun. Miros de mistreț! Ea se uita la icoana de deasupra ușii. E dracul! Omul a rîs. Țasta? întreb, și mă uit mai bine. Dracul să fie!? În dimie!!! Omul verde începea să sforăie repede, avea somn bun cu toate că diavolul te gădilă până mori.

Stafia a stat mult la icoane. Nu am îndrăznit s-o întreb dacă dracii se văd. Acum, visez sfînta în biserică. Țala o fi știind? Ce să mai zic!? Icoana e tot deasupra ușii. Mama pune ștergarul sub ea.

XIV. La marginea satului, pe drumul spre Hârja, e gropnița, dar se aude chiar de la pod. Oricine va fi trecut pe acolo rămîne cu oasele în gând. E simplu să le vizezi. Fie și în Bagdad.

Numai că ceea ce vedeam eu era fîntîna. Pe scripete se legănau oasele, așa cum atârnau aici, pe la case. Brr!!!

Metalul se înfigea în aer, dar, față de cum fusese vîrtelnița Georgescu, și ciorile ar fi plecat. Niște mortăciuni, agățate deasupra, asta erau. Mai bine că sosea din spatele grădinii câinele nostru Laika, cel de pe vremea cărămidarilor. Chiar așa, pe jumătate lup, mă păzea, cum făcuse și cu fundația la casă. Nu m-am mirat când am auzit într-o noapte cu lună plină lupii cu boturile calde în zăpadă. Știam că o cheamă pe mama la ei, dar urlatul rămăsese pe lanț. Ha! Îmi era sete și am băut din apa sălcie, cu noduri. Mamă, toată apa e așa!? Ți se pare, mi-a spus la fîntîna Mamei Tinca, Dar de ce s-a mutat și apa? am întrebat.

Ne uităm sus, pe drumul Hârjei, mă văd și pe mine trăgînd oaia de funie.

Seara, pe grindă, în fîntîrie, curge sîngele din ea. Mi-am tras rochia nouă peste sîngele ăsta. Cineva se ștergea pe ea și m-am dus în spatele casei, la pârâu. Apa stătea dreaptă. Așa stătea.

Gura fîntîniei se astupase, nici vitele nu mai puteau să bea. Numai că fîntîna era acum în lotul de sus al

Mamei Tinca și tocmai ea începuse să-l sape. De ce nu mori? o întreb. Ea pune oalele de pămînt la colțurile casei și ascultă acolo. Ascult și eu.

Dimineața, pe cuvertura verde cu rațele de lînă se așază mama. Sapa îmi despicasă degetul mare de la picior și ea mă pansa. Am văzut sîngele și am trecut în cealaltă cameră.

XXV. După vreun deceniu de când nu mai fusesem în Valea Sălciei, a venit locul dintre dealuri la mine. Tot în Bagdad. Valea era mai împădurită decît o știam, dar la case fuseseră tencuite oglinzi și mi s-a părut cam mică. Și căpițele se schimbaseră, prea țuguiate și aproape de drum, acum. Nu mai fusesem în sat de atîta timp și poate că visul mințea.

Din oglinzi, vecinul Busuioc se uită fix, E bolnav? am întrebat. Stă pe podișcă, în fața casei, și clipește des. Da' a cui ești? E sora mea, nea Busuioc, spune Învățătoarea, Aha, semeni cu mă-ta, Mama nu vrea să semăn cu ea!

Acum, și sălciile, și uscăciunea urcă spre casa Sinetei, care o să ia foc pentru că are clădirea sfatului vechi înăuntru și asta se răzbună. Blestemul e totdeauna dedesubt, spune mama, adesea. Până și Isușii din crucile de la drum se uită în oglinzi. Drumul e plin de praf. Ei, numai asta nu mai era!

Șigur că nu toți puneau la case cioburi de oglinzi. Unii spun că le ia ceva dacă o fac. Ce? întreb, dar oamenii nu mă văd cu ochi buni fiindcă am plecat și vin rar.

Încerc să mă scol, sunt deodată conștientă că oglinda din cameră se uită la mine. O aud pe mama. Și Gheorghe Alexe, Fânaru, Răduță, Fetic, Zota, Porumb, Platon, Mușat, Dinu, Mihalache, Jalbă, toți au murit! Fina Stana trăiește, mamă. S-o întrebi, spun...

Ce vis mai e și ăsta!?

Mama așteaptă ploile de toamnă. Nu mai sunt dealuri! zice. Sunt numai căpițe.

Am să mă trezesc.

Zaiț Marga-Doina - Peisaj